

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення

результатів дисертації

АНАСТАСІЇ ВЯЧЕСЛАВІВНИ ТРОЯН

на тему

«Сучасне електронне листування: жанри, комунікативні стратегії і тактики»,

поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії

в галузі знань 03 Гуманітарні науки

зі спеціальності 035 Філологія

За своєю метою, об'єктом і науковою значущістю обрана тема є актуальною та суспільно вагомою. **Актуальність дисертаційної роботи** зумовлена інтенсивними цифровими трансформаціями сучасної комунікації, унаслідок яких електронне листування постало як один із провідних жанрів інтернет-дискурсу, що поєднує традиційні епістолярні риси з асинхронністю, мультимодальністю й алгоритмічно опосередкованими формами взаємодії. У сучасному мовознавстві існує об'єктивна потреба в системних і комплексних дослідженнях електронного листування як самостійного різновиду цифрового дискурсу, оскільки попри наявність праць із комунікативної лінгвістики, медіалінгвістики та інтернет-комунікації, питання типології комунікативних стратегій і тактик, механізмів їх реалізації та етичного потенціалу в електронному листуванні залишаються недостатньо опрацьованими, особливо в українському мовознавстві. Зіставний аналіз мовних, когнітивних, психологічних і технологічних чинників електронної комунікації дає змогу глибше осмислити специфіку мовленнєвої поведінки в цифровому середовищі, виявити закономірності стратегічного й тактичного моделювання впливу та окреслити новітні тенденції розвитку сучасного інтернет-дискурсу, що й визначає актуальність обраної теми.

Наукова новизна отриманих результатів дисертації простежується в тому, що в ній уперше в українському мовознавстві:

а) електронне листування схарактеризовано як системне й самостійне явище сучасного інтернет-дискурсу, у межах якого поєднуються традиційні епістолярні та новітні цифрові комунікативні параметри;

б) розроблено комплексну типологію комунікативних стратегій і тактик електронного листування з урахуванням мовного, когнітивного, емоційно-психологічного, структурно-дискурсивного та технологічного рівнів їх реалізації;

в) уведено й теоретично обґрунтовано поняття техно-комунікативних стратегій як різновиду мовленнєвих дій, у яких поєднуються людські та алгоритмічні механізми комунікативного впливу;

г) запропоновано модель взаємодії стратегічного і тактичного рівнів у сучасному електронному листуванні та визначено їхній етичний і прагматичний потенціал у цифровому комунікативному середовищі.

Теоретичне значення дисертації зумовлено тим, що її положення:

а) розширюють теорію дискурсивної та комунікативної лінгвістики, зокрема поглиблюють уявлення про інтернет-дискурс як технологічно опосередкований різновид мовленнєвої діяльності та електронне листування як його самостійний жанр;

б) уточнюють поняттєво-термінологічний апарат дослідження цифрової комунікації шляхом уведення й теоретичного обґрунтування категорій комунікативна стратегія, комунікативна тактика та техно-комунікативна стратегія в контексті електронного листування;

в) поглиблюють теорію мовленнєвої взаємодії, окреслюючи механізми стратегічного й тактичного моделювання комунікативного впливу з урахуванням мовних, когнітивних, емоційних і технологічних чинників;

г) розвивають положення прагмалінгвістики та когнітивної лінгвістики щодо реалізації інтенцій мовця в асинхронній цифровій комунікації та специфіки перлокутивного ефекту електронних повідомлень;

ґ) актуалізують міждисциплінарний підхід до аналізу цифрових текстів, поєднуючи лінгвістичні, психологічні й техніко-організаційні параметри сучасної комунікації.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в тому, що їх доцільно використовувати в освітньому процесі під час викладання лекційних і практичних курсів із дисциплін «Сучасна українська мова», «Комунікативна лінгвістика», «Прагмалінгвістика», «Дискурсологія», «Медіалінгвістика», «Інтернет-комунікація», «Прикладна лінгвістика», а також у підготовці навчально-методичних матеріалів для спеціальностей філологічного й гуманітарного спрямування. Отримані результати можуть бути використані в практиці ділового, академічного та корпоративного електронного спілкування для оптимізації комунікативних стратегій і тактик, підвищення ефективності мовленнєвої взаємодії, запобігання комунікативним збоєм і конфліктам, а також для формування навичок цифрового мовленнєвого етикету. Матеріали й висновки дисертації можуть слугувати підґрунтям для прикладних досліджень у галузі аналізу цифрових текстів, розроблення алгоритмів автоматизованого аналізу електронних повідомлень, створення рекомендацій і шаблонів електронного листування, а також для підготовки кваліфікаційних і дисертаційних робіт із проблем сучасної цифрової комунікації.

Особистий внесок здобувача. Дослідження виконане особисто, містить наукові положення, що отримані здобувачкою одноосібно й мають конкретне значення для розвитку українського мовознавства. Дослідження відповідає вимогам, висунутим до рівня наукової кваліфікації здобувачки відповідно до Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ №341 від 21.03.2022 р., №502 від 19.05.2023 р., №507 від 03.05.2024 р.).

Апробація матеріалів дисертації. Робота має належний ступінь теоретичної та практичної апробації. Основні наукові результати дисертації висвітлені в 6 наукових (одноосібних) публікаціях: 4 наукові публікації у фахових виданнях України (категорія Б); 2 матеріали доповідей за результатами участі в наукових заходах:

**Статті в наукових виданнях,
включених до переліку фахових видань України:**

1. Троян А.В. Ланцюгові листи щастя як один із різновидів електронного листування. *Записки з українського мовознавства*. 2023. Вип. 30. С. 326–338. DOI: <https://doi.org/10.18524/2414-0627.2023.30.283893>

URL: <http://zum.onu.edu.ua/issue/view/16903>

2. Троян А.В. Скорочення та причини їх використання в електронному листуванні. *Закарпатські філологічні студії*. 2023. Вип. 32, Т. 1. С. 112–117. DOI: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2023.32.1.20>

URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=trphst_2023_32\(1\)_22](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=trphst_2023_32(1)_22)

URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=trphst_2023_32\(1\)_22](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=trphst_2023_32(1)_22)

3. Загнітко А.П., Троян А.В. Особливості сучасного електронного спілкування: вербальні та невербальні ресурси. *Слобожанський науковий вісник*. 2024. №5. С. 23–27. DOI: <https://doi.org/10.32782/philspu/2024.5.4>

URL: <https://journals.spu.sumy.ua/index.php/philology/article/view/296>

URL: <https://journals.spu.sumy.ua/index.php/philology/article/view/296>

4. Троян А. Жанри сучасного електронного листування: традиційні і нові підходи. *Лінгвістичні студії Linguistic Studies*. 2025. Вип. 50. С. 206–217. DOI: <https://doi.org/10.31558/1815-3070.2025.50.14>

URL: <https://jlingst.donnu.edu.ua/article/view/18771>

URL: <https://jlingst.donnu.edu.ua/article/view/18771>

URL: <https://jlingst.donnu.edu.ua/article/view/18771>

Тези:

5. Троян А. Аналіз загроз, спричинених небажаним масовим текстовим розсиланням. *Сучасні тенденції розвитку лінгвістики та лінгводидактики: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Рівне, 10 травня 2023 р.)*. С. 210–213.

6. Троян А. Способи поширення небажаної розсилки. *Мовний простір сучасного світу: тези доповідей Всеукраїнської наукової конференції студентів, аспірантів і молодих учених (м. Київ, 24 травня 2024 р.)*. С. 208–213.

Рекомендувати дисертацію Троян Анастасії Вячеславівни на тему «Сучасне електронне листування: жанри, комунікативні стратегії і тактики» до захисту на підставі п. 5-11 *Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії*, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44 «Про

затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ №341 від 21.03.2022 р., №502 від 19.05.2023 р., №507 від 03.05.2024 р.) в спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 03 Гуманітарні науки зі спеціальності 035 Філологія.

09 січня 2026 р.

Головуюча на засіданні кафедри
загального та прикладного мовознавства
і слов'янської філології
від 26 грудня 2025 року
кандидат філологічних наук, доцент

 — Олена БІЛЕЦЬКА

